

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za
pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo
celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne
številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklama-
cije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.;
razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru
primeren popust.

Štev. 40.

V Ljubljani, petek dne 31. avgusta 1917.

Leto I.

Kakšne so smeri naše zunanjje politike?

Ko je bila na Ogrskem zadnja minis-
trska kriza, je bil eden izmed najresnejših
kandidatov za ministrskega predsednika
grof Andrassy. Bil je tudi večkrat v avdi-
jenci pri cesarju v času krize in vse je
mislilo, da je prav gotovo določen Andrassy
za bodočega min. predsednika na Ogrskem.
Ko je bil nenadoma imenovan dr. Wekerle
za Esterhazyjevega naslednika, se je pričelo
ugibanje zakaj Wekerle, zakaj ne Andrassy.
Počasi so prihajala na to „razkritja“ in
pripovedovala, da je podlegel Andrassy
zato, ker skupni minister za zunanje zadeve
grof Czernin ni bil naklonjen Andrassy-
jevemu imenovanju. Nastalo je zopet vpra-
šanje, kaj loči ta dva politika. Ogrski listi
so hitro povedali, da ju loči naziranje v
smereh, ki naj jo hodi naša zunanja poli-
tika, da je Andrassy neomajan pristaš zvezne
politike z Nemčijo. Po vsem tem bi človek
sodil, da grof Czernin ni prijatelj Nemčije,
da išče nova pota in nove cilje za našo
zunanjo politiko. Ali o tem, kam namerja
Czernin svoje korake, ne črhne noben ofi-
cielni glas ničesar in kombinacijam je od-
prta svobodna pot. Nekoliko, a le nekoliko
jasnosti prinaša v to zagonetno zadevo —
ki je potrebna največje pažnje in najhitreje
razjasnitve — glasilo Andrassyjevo „Magyar
Hirlap“, ki prinaša članek z naslovom „An-
drassyjeva in Czerninova zunanja politika.“
Zaradi važnosti stvari prinašamo članek, ki
se glasi:

„Niti trenotek ne dvomimo o tem, da
bi bilo imenovanje Andrassyja po volji in
okusu zunanjega ministra. Iz te okoliščine
pa izvira mnogo zanimivih sklepov, če je
to res in če je res, da so med Andrassy-
jevo zunanjo politiko in med uradnim vodi-
teljem zunanje politike monarhije taka
stvarna nasprotja, ki onemogočujejo sode-
lovanje faktorjev, ki so odgovorni za zu-
nanjo politiko, z grofom Andrassyjem. Eno
temeljnih načel Andrassyjeve politike je, da
brezpogojno vzdržimo z našimi zavezniki in
zlasti da smo trdno zvezani z Nemčijo. Ne
moremo si misliti, da bi vladala v tem oziru
v monarhiji nasprotna mnenja, smatramo
celo, da je to popolnoma izključeno. Ne le
zaradi tega, ker je še vsaka uradna izjava
poudarjala to trdno prijateljstvo in naglašala
namen, da to prijateljstvo še utrdimo po
vojni, temveč tudi za to, ker niti misliti ne
moremo na politiko tej nasprotujočo, ali od
nje se umikajočo. Zlasti sedaj, ko je prišla
Rusija na pot revolucije, ki povzroči, da vre
v deželi še leta, da postane njena zunanja
politika nepreračunljiva in nezanesljiva,
zlasti sedaj postaja za monarhijo trdna
nemška opora še potrebnejša.

Andrassy je izjavil večkrat, da se bi
mu zdelo umestno, če bi stremela monar-
hija po miru, s katerim se odpoveduje na-
silni dosegi svojih zahtev. S tem je pa že
zavzel stališče, da mora postaviti monarhijo
tako skromne zahteve, odgovarjajoče dejstvu,
da ni nobena velesila premagana. Ne smemo
torej diktirati, temveč moramo biti priprav-
ljeni, da dosežemo na potu medsebojnih

kompromisov sporazumljenje. Kolikor vemo,
tudi monarhija ne zasleduje drugačne poli-
tike. Kolikor vemo, se ne priznava k politiki
osvojevanja in noče iti dlje kakor Andrassy.
Nasprotno pa tudi nismo nikdar slišali,
da bi bila prevzela obveznosti in sicer
obveznosti enkrat za vselej, da se mi od-
povedujemo brez ozira na to, kako dolgo
traja vojna ali kakšnih je nje izid in kakšne
so zahteve nasprotnikov do nas, za vse pri-
mere in ob vseh okoliščinah vsem, tudi
najmanjšim aneksijskim in kontribucijskim
zahtevam. Še manj pa verujemo, tudi tre-
notek ne, da temelji naša zunanja politika
na miru za vsako ceno in popolni odpovedi,
vseh pridobitev. In zato ne moremo verjeti
da obstojajo med Andrassyjem in sedanjimi
voditelji zunanje politike taka nasprotstva
glede mirovnihih pogojev, ki onemogočujejo
sodelovanje.

Glede pospeševanja, da se vpostavimo
mednarodne pravne oblike, je Andrassy
enakega mnenja z Bethmann-Hollwegom.
Torej tudi v tem ne tiči nasprotje. Andrassy
je prepričan, da dobi monarhija le tedaj
zanjo častno vlogo, če je brezpogojno za-
nesljiva zaveznica, a vendar samostojno in
odločno išče pota do miru. Po mnogih iz-
javah ne moremo misliti, da bi bilo vodstvo
naše zunanje politike drugačnega mnenja.
Andrassy ne vidi naloge monarhije v dvo-
umnosti, temveč v politiki velesile, ki temelji
na poštenosti, ki je zmerna na vse strani,
a vendar samozvestna in samostojna. An-
drassy meni, da izkaže monarhija veliko
uslugo stvari svetovnega miru in pozneje
sporazumljenju danes sovražecih se državnih
skupin, če zavrača vsak separatni mir,
vsako prevaro, vsako nezvestobo z ogor-
čenjem in če zbuja povsod s kategoričnim
nastopom zavest, da nima imperialističnih in
osvojevalnih namenov, temveč se oprijemlje
miroljubne in konservativne politike, ki jo
bodo po tej vojni vsi najbolje umeli.

Če je res, da je nastopil zunanji mi-
nister grof Czernin proti Andrassyjevemu
imenovanju, tedaj ni tega nikdar pov-
zročilo nepremostljivo nasprotstvo med
prej omenjeno politiko zunanjega ministra
in med prepričanjem grofa Andrassyja.
Vzrok je kje drugje. Ali v subjektivnih
povodih, kar bi bila v takih resnih stvareh
neodpustljiva lehkomišelnost, ali pa — kri-
nam zastaja — da napravljajo voditelji
zunanje politike monarhije pod krinko njene
oficijelne politike poizkuse za drugo politiko
in intrigirajo.“

Tako članek. Ostro naglašja Andrassy,
da ne sme sklepati monarhija separatnega
miru — torej išče morda grof Czernin
pota in sredstva, da sklene za monarhijo
poseben mir. Andrassy poudarja neomajno
zvestobo do Nemčije kot pogoj za bodočnost
Avstrije — potem najbrže misli Czernin
drugače. Andrassy zavrača vsako misel na
anektiranje tujega ozemlja in na kontri-
bucije — Czernin ima potemtakem o tej
stvari drugačne nazore. To bi bila v glavnem
nasprotstva, ki jih poudarja Andrassy in ki
ga ločijo od Czerninove politike.

Državlani, za katere bodočnost gre
sedaj, seveda ne izvedo nič, tajna diploma-
cija mešetari, ponuja, in slučajni le posvetijo
v njene mračne kabinete. Državnega zbora

ni ne pri nas ne na Ogrskem, vprašanja s
nemogoča in nihče ne more prisiliti Czernina
da odgovorja na Andrassyjeve očitke. Obso-
jeni smo, da čakamo nemi, dokler nas lepega
dne ne presenetijo naši diplomatje z goto-
vimi dejstvi.

O naših narodnih problemih.

XIV.

Mogočen činitelj gospodarskega živ-
ljenja so postale banke.

Podjetnik nima vedno toliko denarja
na razpolago, kolikor ga rabi za svoj obrat.
Ako prevzame večje delo, ali veliko dobavo,
si mora navadno potrební denar izposoditi.
Narobe se zopet dogodi, da se mu v bla-
gajni nabere večje denarne svote in mo-
mentano ne vé, kam bi z njimi. V obeh
primerih se posluži banke. Banka posodi
podjetniku, ako pride v zadrego, potrebno
svoto, ali pa njegov denar, ako ga ima
preveč, plodonosno naloži. Banka vodi de-
narni promet podjetij in velikih trgovin.
Nabrani denar posoja dalje, samo ob sebi
umevno, za veliko višje obresti kot jih daje
sama. Razlika med izplačanimi in zahteva-
nimi obrestmi je njen dobiček.

Banka prevzema denarne vloge od vsa-
kogar, posojuje pa le tistim, o katerih vé,
da bodo posojeni denar tudi lahko vrnili.

Posebno takrat, kadar gre za velike
svote, mora biti bančno poslovanje pre-
vidno. V takih primerih zahteva banka ga-
rancije za posojeni denar, ali pa zahteva,
da se ji prizna primeren vpliv na vodstvo
podjetja ali pa trgovine. Posebno pa skuša
doseči, da se ves plačilni promet dotičnega
podjetja vrši z njenim posredovanjem. Ako
podjetnik na primer komu nakaže plačilo,
stori to s posredovanjem banke, s katero
je v zvezi; narobe pa mu morajo tudi nje-
govi dolžniki nakazovati plačila potom
banke. Na ta način banka kontrolira poslo-
vanje podjetja, ki ga je finančno podprla.

Večja podjetja, ki jih je financirala
banka, se na njen pritisk navadno kmalo
izpremene v delniške družbe. Del njenih
delnic si banka pridrži, da ima vpliv na
vodstvo obrata. Kot lastnica delnic zahteva,
da se izvolijo njeni zaupniki v upravni
svet družbe.

Banka mora denar, ki se steka v njenih
blagajnah, plodonosno naložiti, ker ga mora
tudi sama obrestovati. Zato mora dobiti
vpliv na že obstoječa podjetja in nova po-
klicati v življenje, da v njih investira raz-
položljivi denar. Banka stremi, da vsa od
nje financirana podjetja tudi uspevajo in
donašajo dobičke. Ako je udeležena pri
podjetjih, ki si medsebojno konkurirajo, je
samo ob sebi umevno, da bo v svojem
lastnem interesu poskušala izločiti drago
konkurenco. Na primer, ako je udeležena
pri premogokopni družbi in železo-livarni,
bo skušala pri zadnji doseči, da bo kupo-
vala potrebni premog edino le pri tej pre-
mogokopni družbi. V tem leži velikokrat
že tudi zrno bodočih kombiniranih obratov.
Časih se na pritisk banke doslej samostojna

podjetja funzionirajo. To se zgodi, ako se na primer premogokopna in železolivarska družba strnete v eno. V tem primeru dobi na primer železolivarna potrebni premog za lastno proizvodnjo, ceno, vsled česar se njena produkcija zmanjša, in je zato konkurenčno močnejša, kot je bila doslej.

Banka, ki ima finančni vpliv na več enakovrstnih podjetij, na primer na pivovarne, bo silila na to, da se le te kartelirajo, da se na ta način izloči draga medsebojna konkurenca. Velike banke imajo moč, da posamezne uporne podjetnike prisilijo, pridružiti se kartelu, ker bi jim sicer odrele potrebni kredit. Pri kartelih banke navadno prevzamejo prodajo izdelkov in na ta način zavladajo nad dotično industrijo. To jim je tem lažje, ker dandanes vsa podjetja delajo s kreditom. Današnja doba je doba kreditnega gospodarstva, pravi znani narodno gospodarski pisatelj Filipovič. Brez bančnega kredita dandanes ne živi nobeno večje podjetje, nobena velika trgovina. Banke so toraj tista gibalna sila razvoja, ki ustvarja iz malih podjetij velika in jih končno spaja v kartele.

Politični pregled.

— **Ruska vlada se je zavezala s pogodbo.** „Daily News“ poroča iz Petrograda: Provizorična vlada je prevzela 21. t. m. oficijelno prejšnjo pogodbo caristične vlade, da ne sklene separatnega miru.

— **Državna konferenca v Moskvi.** Za Kornilovem je prečital general Kaledin, hetman donskih kozakov in odposlanec sveta kozaških čet, sklep kozaških čet. Sklep zahteva, da se nadaljuje vojna za blagor domovine do popolne zmage skupno z alijanci. Da se doseže ta cilj predlagajo sledeče odredbe: 1. Armada se postavi izven politike in izda se prepoved shodov in združenj v armadi. 2. Vsi polkovni odseki in sveti se razpuste. 3. Revidirajo se izjave o pravicah vojakov. 4. Disciplina naj se ojači in utrdi z najstrožjimi odredbami, te odredbe naj veljajo tudi za zaledje. 5. Poveljnikom se iznova podeli oblast, da izrekajo kazni. Desnica je glasno pritrjevala tem sklepom, med tem ko je levica ostro protestirala in mestoma sikala. Nato nastopi Čejdže, predsednik delavskih in vojaških svetov vse Rusije. Levica ga viharo, navdušeno pozdravlja. Čejdže zahteva odredbe na polju preskrbe z živili, trgovine, industrije, deželne obrambe, izdelave municije, financ, dalje agrarne reforme in organizacijo armade. Glede narodnostnega vprašanja zahteva odčasne vlade, da izda zakon, ki daje vsaki narodnosti pravico, da sama odloči o svoji usodi. Odredbo pa naj izvrši ustavodajalni zbor. Čejdže sklepa s pozivom, naj vsakdo podpira začasno vlado, ki jej je treba dati vso oblast. Na večerni seji je prvi govoril predsednik tretje dume in bivši vojni minister Gučkov. Dejal je: Slabo smo vodili vojno. Ne vem, če jo izgubimo, ali vse gre proti porazu. Poslanec Šulgin je protestiral proti separatističnim tendencam gotovih elementov v ukrajinskem gibanju. Kerenski je prečita nato Wilsonovo brzojavko, ki jo pošilja Wilson z izrazi simpatij moskovski konferenci. Brzojavka je zbudila odobravanje. Poslanec Maklakov izraža občudovanje programučasne vlade, a dvomi, da bi ga mogla vlada udeležiti, ker nima polne svobode delovanja, čeprav ima diktatorsko oblast. Zeretelli govori v imenu delavskega in vojaškega sovjeta in poroča o važni organizatorični vlogi, ki jo je igrala demokratična organizacija med vojno.

— **Nemčija ponuja Rusiji mir?** Poročajoč o moskovski državni konferenci piše berlinski „Vorwärts“: „Kerenski govori o Nemčiji kot o nesprejemljivem sovražniku. V istem govoru pa sporoča tudi o kupčenju nemških mirovnih poudob, kar preseneča tudi nas Nemce. Da

je bil ponovno ponujen Rusiji mir potem brezličnega brzovanja, to smo smeli izvesti mnogo pozneje po stranskih potih, potem že, ko je bilo vse nevtravno in sovražno časopisje polno tega. Sedaj pripoveduje Kerenski, da je nemška vlada pred nekaj dnevi — toda stvar je tako važna, da hočemo navajati dobesedno. Rusko oficijozno poročilo, ki ga razširja Wolffov urad, pravi, da je dejal Kerenski: „Pred nekaj dnevi smo bili priča novega podlega poizkusa, naperjenega proti našim zaveznikom. Ti so ga zavrnilo z enakim ogorčenjem in v imenu velikega ruskega naroda povem našim alijancem: To je edini odgovor, ki smo ga pričakovali od vas“. Po teh besedah pripominja poročilo: Dolgotrajno odobravanje in slavljenje vsega zbora navzočim diplomatom alijancev“. Ugotavljamo, da ni nemškemu narodu, nemškemu časopisju in nemškemu državnemu zboru znanega prav nič o vsej tej zadevi. Dovoljeno bo pač, da zahtevamo od nemške vlade najhitrejšo in najtemeljitejšo razjasnitev te zadeve. Nemško ljudstvo želi splošnega miru, čigar temeljna načela so označena v sklepu državnega zbora z dne 19. julija. Te mirovne politike, odobrene od nemškega ljudskega zastopa, ne pospešuje tajno mirovno krošnjarstvo, ki povprašuje od enih zadnjih vrat do drugih, če ni kaj kupčije. Izkušnje s takimi metodami, pridobljene na Ruskem, so tako nedvoumne, da se njihova ponovna uporaba prepoveduje sama posebi.

— **Tržaško politično društvo „Edinost“** je imelo v sredo 28. avgusta izredni občni zbor, da protestira proti italijanskim aspiracijam glede avstrijskega Primorja in Dalmacije. Na predlog drž. posl. dr. Ribafa je sprejel zbor sledeči protest: Vsako razpolaganje z ozemljem Dalmacije in avstrijskega Primorja, obstoječega iz mejne grofije Goriško-Gradišanske, neposredno mesta tržaškega in mejne grofije istrske, brez sodelovanja in proti volji ogromne večine prebivalstva teh pokrajin nasprotuje pravici do samoodločevanja narodov, označeni od ententnih vlasti ravno glede malih narodov kot glavni vojni cilj. Priklapljenje teh pokrajin italijanskemu kraljestvu bi pomenjalo tudi krvavo kršenje narodnega načela, kajti, izvemši furlansko ravnino ob desnem bregu Soče do Krmina, in nekaj na pol poitalijančenih mest na obali, so vse te pokrajine obljubene izključno le po slovanskem prebivalstvu, ki tvori tudi v Trstu samem, zlasti pa njega okolici, edini, v resnici domači avtohtoni element, a v Dalmaciji predstavlja 98% vsega prebivalstva. V gospodarskem oziru bi odtrganje teh pokrajin imelo za posledico odrezanje čisto slovanskega zaledja od dohoda do morja, ki bi spravilo celo Jugoslovansko pod gospodarsko nadvladje kraljevine Italije in bi moralo v najkrajšem času izzvati najhujši odpor in nove vojne komplikacije. V Trstu zbrani Jugoslovani, stoječ neomajno na stališču deklaracije „Jugoslovanskega kluba“ v dunajski poslanski zbornici od 30. maja 1917, protestujejo zato najslavesnejše proti drznim italijanskim aspiracijam na prej omenjene jugoslovanske dežele in proti vsakemu samovoljnemu odločevanju o usodi teh dežel, zlasti pa proti temu, da bi se tudi ena sama ped jugoslovanskega ozemlja žrtvovala italijanski pohlepnosti. — Sprejeta je bila tudi resolucija g. Široka, ki zahteva, naj se na podlagi narodnega načela združijo tudi sedaj odcepljeni beneški Slovenci v celoto jugoslovanskega naroda. „Edinost“ poroča, da je bil občni zbor zelo dobro obiskan.

— **Nemški Nationalverband** ugotavlja razburjenost nemškega prebivalstva zaradi dogodkov v zadnjem času. Bog zna, kaj je povzročilo razburjenost. Ali je bil morda pomiloščen kak slovanski „veleizdajalec“? Potem je sprejel tudi sklep, s katerim svari s poudarkom pred takimi mirovnimi predlogi, ki se tičejo Trsta in južne Tirolske, ker krvave Nemci na južnem bojišču za

sveto stvar Nemcev! Trsta in južne Tirolske ne smejo dobiti Italijani in vsak poskus, stremeč po tem, da dobe Italijani Trst in južno Tirolsko, izzove neprestan, najbolj brezobzirni odpor od strani Nemcev. „Arbeiter Zeitung“ pristavlja k temu sklepu: Kaj bi pričel „neprestan, najbolj brezobzirni odpor?“ Nič! Zakaj je južna Tirolska, ozemlje, na katerem prebivajo zgolj Italijani, „sveta nemška stvar“, tega ne ve gospoda, ki tako brezmiselno sklepa.

— **Poljska kriza.** Iz Varšave se uradno poroča: Provizorični državni svet je sklenil odložiti svoje mandate. Sklenilo se je nadalje, da se ustanovi odbor, kateri prevzame vse upravne in gospodarske zadeve, za katere je bil kompetenten doslej le državni svet.

— **Poljski klub** vztraja v opoziciji, dokler se ne vpostavi civilna uprava v Galiciji.

— **Ogrska nasilstva proti Slovakom.** Na Dunaju izhajajoč česki list „Vidensky Dennik“ objavlja slovaški dopis, v katerem poroča slovaški rodoljub o politiki Ogron nasproti Slovakom po česki deklaraciji z dne 30. maja. Dopisnik omenja znanih izpadov velikih županov Szmezsanyia in Rakovskega ter pritiska, s katerim se skuša vplivati na slovaško inteligenco. Potem nadaljuje dopisnik: Nadaljni čini madžarske politike bodo ječa in vsa mogoča preganjanja. Če ta sredstva ne bodo pomagala, bodo pričeli Madžari s podkupovanjem. Vršilo se bo kupovanje duš po sto, po tisoč, da celo po stotisoč kron. Vršilo se bo podkupovanje ne samo z denarjem, nego tudi z uradnimi službami, poslanskimi mandati, naslovi, s podelitvijo plemstva, celo z najvišjimi naslovi in dostojanstvi. Barantanje se je že pričelo, zaenkrat seveda z nizkimi cenami pri ljudeh dvomljive vrednosti. Končno pa imajo Madžari za vsak slučaj pripravljeno še eno sredstvo: narodno avtonomijo, katero imajo že v podrobnosti urejeno v žepih. Čim se dožene, da vse to ne pomaga, bodo potegnili iz žepa svoj velikiški načrt o narodni avtonomiji ter bodo obljubili narodnostim najširšo jezikovno in gospodarsko svobodo ter jim, če treba, obljubili celo ločeno kantonalno ozemlje, samo da rešijo integriteto Ogrske. Seveda se bo to le zgodilo v skrajni potrebi, torej le v slučaju, če bi se deklaracija z dne 30. maja bližala uresničenju. In tedaj se mora česki narod zavedati dveh stvari: da bo madžarska ponudba glede popolne avtonomije slovaškega naroda imela veliko privlačno silo, ne samo za široke plasti ljudstva, ampak tudi za dušo slovaškega naroda — inteligenco; in drugič, kaj pomeni za česki narod prirastek ozemlja, na katerem prebiva skoraj štiri milijonov duš. Članek zaključuje z besedami: „Iz očitnega položaja izhaja logično postopanje Čehov glede vprašanje česko-slovaškega združenja, v prvi vrsti: česa se morajo Čehi ogibati, in kaj imajo Čehi povedati Slovakom o medsebojnih pravicah in dolžnostih teh dveh sorodnih plemen“.

— **Srbija in londonska konferenca.** Kakor se od nevtralne diplomatske strani poroča, je Pašić pri zadnji konferenci alijanih državnikov v Londonu poskušal uveljaviti znane srbske aspiracije na Adrijo, vendar pa se je konferenca postavila popolnoma na stran Sonnina ter zavzela stališče, da je treba italijansko-srbske želje izločiti iz skupnega vojnega cilja ter jih smatrati za medsebojno zadevo Italije in Srbije. Srbiji se je samo zagotovilo, da se bo na mirovni konferenci zahtevala vrnitev celega srbskega ozemlja. Vse druge želje so bile odklonjene. Rezultat londonske konference pomeni torej zavrnitev velikosrbskih sanj. Srbiji je ostala le slaba tolažba, da hoče ententa še nadalje obdržati na površju jugoslovanskega vprašanja.

— **Stockholmska konferenca.** Nemški generalni guverner je belgijske socialne

demokrate pozval, (?) naj se udeležijo stockholmske konference. Odgovorili so, da se udeležijo konference le pod pogojem, če stranka v to privoli. Takega privoljenja pa ni mogoče izposlovati, ker so nemške oblasti vsako zborovanje prepovedale. Generalni guverner je vsled tega dovolil zborovanje, na katerem je bilo navzočih 500 delegatov. Zborovalci so proti postopanju nemških oblasti protestirali ter sklenili, da se stockholmske konference ne udeležijo.

— **Socialistična konferenca v Londonu.** Pod predsedstvom Hendersonovim je bila otvorjena 28. avgusta v Londonu socialistična konferenca. Belgija je odposlala 2 zastopnika, Rusija 4, Francija 10, Portugalska 2, Grška 1, Anglija 45 in Južna Afrika 1. Konferenca se razdeli na 4 odseke, da se posvetujejo v glavnih točkah izjave britske delavske stranke o vojnih ciljih. Te točke so: Splošna izjava o vojni, zveza narodov, zahteva po obnovitvah in gospodarska vprašanja, izprememba ozemelj.

— **Ententa se posvetuje o odgovoru na papeževo noto in odgovori nanjo v septembru.**

— **Mirovno posredovanje papeževo.** Nizozemski News Büro javlja iz Washingtona: Papežev nuncij v Združenih državah je izjavil, da želi papež doseči premirje v prepričanju, da vojskujoče se države ne bodo več pograbile za orožje, če le enkrat začno razpravljati o sporazumnem miru.

— **Rusko-češka trgovska zbornica.** Iz Petrograda poročajo: Ministrstvo za trgovino in industrijo je predložilo provizorični vladi načrt za ustanovitev rusko-češko-slovaške trgovske zbornice. Namen projektovane zbornice je kulturno in gospodarsko zbliznanje med Rusijo in češko-slovaškim narodom.

— **Proces proti Suhomlinovu.** Bivši ministrski predsednik in finančni minister Kokovzev izjavlja, kot priča, da ni imel Suhomlinov kot vojni minister nikdar denarnih težkoč. Vedno so mu nakazovali denar, ki pa ni se nikdar popolnoma porabil. Suhomlinov je napravljaval vtisk, da malo razume o vojaških stvarih. Bivši vrhovni poveljnik južnozahodne fronte Ivanov izpove, da so bile sporočene po njegovi informaciji takoj vse vojaške tajnosti direktno iz Petrograda preko Varšave v Avstro-Ogrsko in Nemčijo. General Weličko pravi, da zadene Suhomlinova glavna krivda za vse poraze ruske armade. Predbaciva Suhomlinovu, da je odpravil vse najboljše ruske trdnjave, ker jih je smatral za nepotrebne, čeprav so proti takemu početju odločno protestirali strokovnjaki. Bivši vojni minister Polivanov trdi, da je naletel nekoč pri Suhomlinovu na vohuna sovražne države.

— **Ljenu v Švici.** Ženevska „Tribune“ poroča, da je Ljenu pred nekaterimi dnevi prispel v Švico in biva ob curiškem jezeru.

— **Lord Grey na smrtni postelji.** Bivšega angleškega premierja lorda Greya moči v zadnjih dneh hitro pojemajo. Njegovo stanje je zelo resno.

— **Ameriški izvoz zaprt.** Predsednik Wilson je izdal razglas, ki določa, da se sme vseh vrst blaga v nevtralne evropske države izvažati le s posebnim dovolilom; obenem se razširi lista ovih vrst blaga, za kojega izvoz aliirancem ali izvenevropskim nevtralcem je treba dovolila. Ta lista obsega bombaž, vse vrste mesa, sladkor in večino ostalega ameriškega izvoznega blaga. V posebni izjavi poudarja Wilson, glavni namen vlade je, da sovražnik ne sme imeti niti neposredno niti posredno koristi od ameriških izdelkov. Izvoz v Nemčijo in zvezne dežele je izrecno prepovedan. Za izvoz kovanelega in nekovanega zlata in srebra je potrebno posebno dovolilo.

— **Norveška.** Kakor poroča pariški „Matin“, je Norveška sprejela ameriške pogoje ter pritrdila prepovedi izvoza v Nemčijo. Švedska je pogoje odklonila.

Dnevne beležke.

— **Italijani zopet bombardirali Trst.** Italijanski letalci so predvčerajšnjim odprto mesto Trst dvakrat bombardirali. Prvikrat so vrgli na mesto osem bomb, ki niso povzročile veliko škode. Ob devetih dopoldne pa je priplulo nad Trst osem sovražnih hidroplanov. Vrgli so osemnajst bomb na notranje mesto. Škoda, povzročena na privatnih poslopih, je znatna. Kolikor je doslej znano, sta bili dve osebi ubiti, pet je ranjenih. — O napadu italijanskih letalcev na Trst poroča „Lavoratore“: Po noči brez spanja je odšlo ljudstvo po svojih opravkih, meneč da je nevarnost pri kraju, ker bombe, vržene ponoči niso napravile nobene škode in niso povzročile človeških žrtev. Danes zjutraj pa so zopet prišli italijanski letalci nad naše mesto in žal, so padle sedaj bombe v sredino mesta in so ubile eno mater z dvema otrokoma. Smrtno orodje je padlo tudi na neko hišo, jo popolnoma zrušilo in prineslo smrt in žalost. Uboga Pontonova je končala življenje in zapustila dva sina, 23 letnega Josipa in 19 letnega Olivo. Josip je ranjen na roki, Olivo na glavi. Poleg teh so bili sprejeti v bolnišnico: 31 letna Marija Giurco iz ulice Nicolo Cigotti, ranjena na levo stran vratu; 37 letni mornar Guerino Friuli, ki je v bolnišnici takoj umrl vsled dobljenih ran; 22 letni Ivan Lipert, ki je bil lahko ranjen.

— **Ljubljanski grad.** Dostop na ljubljanski je prepovedan za vse civilne osebe do preklica.

— **Krušne karte se izdajajo danes od 8. do 1. Karte za sladkor in mast se izdajajo prihodnji teden.**

Aprovizacija.

Krompir. Kdor še ni dobil pri drugi razdelitvi krompirja, naj hrani rodbinsko izkaznico, ki jo je prejel 17. avgusta za 122. in 123. teden. Nanjo prejme krompir prihodnje dni. Dan in uro še natančno določimo.

Razdelitev sadja na rdeče in rumene izkaznice A. Stranke, ki imajo rumene in rdeče izkaznice A, dobe sadje v cerkvi sv. Jožefa v petek popoldne 31. avgusta, od pol 2. do pol 3.

Meso na rumene izkaznice C. V soboto, dne 1. septembra popoldne bo delila mestna aprovizacija v cerkvi sv. Jožefa goveje meso med stranke, ki imajo rumene izkaznice s črko C. Red je naslednji: od pol 2 do 2 ure štev. 1 do 200, od 2 do pol 3 štev. 201 do 400, od pol 3 do 3 štev. 401 do 600, od 3 do pol 4 štev. 601 do 800, od pol 4 do 4 štev. 801 do 1000, od 4 do pol 5 štev. 1001 do 1200, od pol 5 do 5 štev. 1201 do 1400, od 5 do pol 6 štev. 1401 do 1600, od pol 6 do 6 štev. 1601 do 1800, od 6 do pol 7 štev. 1801 do konca. Poleg rumenih izkaznic C je prinesiti s seboj izkaznice za meso, ki so se razdeljevale pri zadnjih krušnih komisijah. Pripravite drobiž.

Razdelitev sadja na rdeče izkaznice. Vse stranke, ki imajo rdeče izkaznice brez A prejmejo sadje v cerkvi sv. Jožefa, vhod pri glavnih vratih, v petek, dne 31. avgusta, popoldne. Določen je naslednji red: od pol 3. do 3. št. 1 do 150, od 3. do pol 4. št. 151 do 300, od pol 4. do 4. št. 301 do 450, od 4. do pol 5. št. 451 do 600, od pol 5. do 5. št. 601 do 750, od 5. do pol 6. št. 751 do 900, od pol 6. do 6. št. 901 do konca.

Oddaja cenejšega mesa v Mostah. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala v soboto, dne 1. septembra, popoldne v Mostah, prašičje meso po znižanih cenah in sicer v mesnici gospoda Karla Štruklja na Zaloški cesti št. 14. Meso dobe stranke, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črkami B in C. Od 3. do 4. pridejo na

vrsto stranke z rumenimi izkaznicami B, od 4. do 5. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 250, od 5. do pol 6. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 251 do konca. Kilogram stane 2 kroni. Ena oseba dobi $\frac{1}{4}$ kg, 2 osebi $\frac{1}{2}$ kg, 3 do 4 osebe $\frac{3}{4}$ kg, 5 do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb $1\frac{1}{4}$ kg, več $1\frac{1}{2}$ kg.

Oddaja cenejšega mesa na Viču. Občani Viča, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črkami B in C, dobe v soboto, dne 1. septembra, popoldne, v mesnici pri gospodu Škrlu na Viču (onstran železniškega tira) prašičje meso. Na vrsto pridejo od 3. do 4. vse stranke z izkaznicami B, od 4. do 5. stranke z izkaznicami C št. 1 do 300, od 5. do pol 6. stranke z izkaznicami B št. 301 do konca. Kilogram stane 2 kroni. Ena oseba dobi $\frac{1}{4}$ kg, 2 osebi $\frac{1}{2}$ kg, 3 do 4 osebe $\frac{3}{4}$ kg, 5 do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb $1\frac{1}{4}$ kg, več $1\frac{1}{2}$ kg.

Špeh na rumene izkaznice B št. 1 do 300. Mestna aprovizacija bo delila jutri, v petek, dne 31. avg., popoldne od 3. do 4. v cerkvi sv. Jožefa, špeh strankam, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črko B. Na vrsto pridejo le št. 1 do 300. Druge stranke z rumenimi izkaznicami B pridejo kasneje v vrsto. Dan in uro objavimo po časopisih. Stranka dobi na vsako osebo $\frac{1}{4}$ kg. Kilogram stane 2 kroni. Maščobne karte je treba prinesiti s seboj.

Enajsta soška bitka.

Boji na visoki planoti Banjšica - Sv. Duh ter pri Gorici se nadaljujejo. Sovražnik ni dosegel nikjer uspeha. Enajsta soška bitka je tipična Cadornova napadalna bitka. Početkom bitke vojskovodja še niti ne ve za glavno napadalno smer svoje armade. Čaka na slučajni uspeh ter ga skuša potem z vsemi sredstvi izrabiti, neglede na to, je-li doseže tudi kak strateški uspeh. Naravna napadna črta Italijanov vodi čez Kostanjevico in čez Grmado v Trst. Cadorna se doslej ni poslužil te smeri za glavni napad. Gora sv. Gabrijela je še trdno v naših rokah in s tem je naša fronta pri Gorici za-varovana.

Iz vojnoporočevalnega stana: Posebni ljuti boji so bili včeraj na planoti Banjšice in v prostoru vzhodno od Gorice. Sovražnik je pritegnil po vseh dohodnih cestah silna ojačenja. Kjer so jih naši neutrudljivi artiljerijski opazovalci zasledili, je bil marsikateri sovražni oddelek uničen v našem ognju. Nastala je v marsikaterem zbirališču zmeda in sovražne čete so se razkropile. Vzhodno Podlešč se je pet sovražnih napadov zlomilo v ognju topov in ročnih granat. Enaka usoda je doletela Italijane vzhodno od Brega. Tudi v okolici Kala je napadel sovražnik v gostih valih. V našem ognju se je razkropil. Naše patrulje so vjele ponoči lepo število razpršenega sovražnega moštva, ali pa so ga pognale v beg.

Za goro sv. Gabrijela so se vršili boji pozno v noč. V ozek kos naše črte na severnem pobočju je bil vdrl sovražnik. Težke možnarske bombe so ga skoraj popolnoma uničile. Naša lahka in srednja artiljerija je prostor s svojim ognjem popolnoma zaprla. Junaki Ogrske, Stajerske in iz Galicije so naskočili sovražnika v protinapadu. Sovražnik je bil uničen; samo malokateri se je rešil z begom. Ostali so bili vjeti.

Tudi vzhodno od Gorice so bili srditi boji. Italijani so vedno znova napadali višine sv. Marka, ki se dvignejo iz plodovite goriške kotline in so zasenčeni z zlahtnimi kostanji. Hrvati in Čehi so napade krvavo odbili. Vjetniki sedmih italijanskih polkov so ostali v naših rokah. Na kraški planoti so bili le manjši boji.

Italijansko uradno poročilo.

29. avgusta. Na banjški planoti je trajal boj včeraj dalje. Naše čete so šle, ko

so premagale sovražne zadnje čete, proti novi trdni obrambni črti, katero sovražnik brani z veliko ljutostjo. Na višinah vzhodno Gorice smo mogli doseči nekaj uspehov. Tekom dneva smo pripeljali nad 1000 vjetnikov in nekaj strojnih pušk. Včeraj se je udeležilo bitke 246 letal. Skupina 40 Capronijev je podpirala akcijo vzhodno Gorice in je vrgla nad 7 ton bomb na sovražne baterije, ki so bile postavljene v Panovcu. Na Krasu artiljerijski boj in patroljske akcije. — Pri Stelviu na trentinski fronti je napadel sovražnik ob zori dne 27. avgusta neko našo izpostavljeno postojanko med ledeniki in visoko dolino Zeburu. Posrečilo se mu je, da je vdrl v njo. Naši pa so mogli s svoje strani zasesti višji vrh, s katerega imajo staro pozicijo pod svojim lastnim ognjem.

Z ruskega bojišča.

Rusko uradno poročilo z dne 28. avg. poroča: Sovražnik je pričel 27. avgusta ofenzivo od Črnovic sem proti Novoselici. Naša infanterija je pod utisom artiljerijskega ognja popustila svoje jarke severno od Bojana, ne da bi bila čakala sovražni napad, ter se je umaknila proti vzhodu. Oddelki, ki so se nahajali med rezervami tega oddelka, so se razpršili. Sovražnik je vplenil oddelke naše težke artiljerije, ki ni mogel več pravočasno zapustiti svoje pozicije. Avstrijska infanterija je prodirala dalje. Dne 27. avgusta zvečer so se borile naše čete vzhodno od Lehteni. V smeri na Kezdi-Vasarhely so se razvili boji z menjačim se uspehom za posest višin, ki krijejo Sovejo. Proti večeru smo osvojili vrh te višine.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 30. avgusta. (Kor. urad.) Uradno se razglasa:

VZHODNO BOJIŠČE.

Nemški polki so svoje uspehe severno Focani spopolnili včeraj z osvojitvijo vasi Iresti ter so jo obdržali v kljub ponovnim napadom. Južno od Oene so se izjalovili sovražni sunki. Tudi dalje severno je v mnogih odsekih bojno delovanje postalo živahnejše.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Velika bitka ob Soči se je tudi včeraj z največjo srditostjo nadaljevala. Stena braniteljev je ostala trdna v kljub vsem besnim napadom. V prostoru severno od Kala so se v jutranjih urah razbili močni italijanski napadi. Pri Podlesčah, Madonih in pri Britofu je sovražnik pošiljal vedno nove čete v boj proti našim pozicijam. Vsi besni sunki so bili od naših junaških čet krvavo zavrženi. Razen mnogih že poskušanih bojnih sredstev je sovražnik poskusil še z novim, ki ga v tem ozemlju ni nikdo pričakoval: vzhodno od Britofa se je zagnala italijanska kavalerija proti našim črtam. Sprejele so jo strojne puške ter jo uničile. Junaški branilci gore Sv. Gabrijela so imeli zopet vroče boje. Zopet in zopet je naskakoval sovražnik naše utrjene pozicije. Proti večeru se mu je posrečilo vdreti na severni strani v naše jarke.

Ko se je stemnilo, so ob hudi nevihti nastopile naše čete k protisunkom. Krvav boj je končal z divjim begom sovražnika. Tudi vzhodno od Gorice sovražni pritisk še traja. Dopoldne so se vršili posamezni napadi, popoldne pa so poskusili Italijani po večurni artiljerijski pripravi z naskokom v masah. Ozemlje okoli svetega Marka je bilo zopet žarišče bojev. Z ba-

joneom in ročnimi granatami smo tu in drugod med sv. Kaiarino in Vrtojbo obdržali prvo črto. Pri Kostanjevici smo po uspešnem nepričakovanem napadu pomaknili našo črto nekoliko naprej.

Posebno sta se odlikovala v novjših bojih poleg drugih zlasti polka št. 10 (Przemysl) in št. 48 (Nova Kaniža). Krvave izgube sovražnika so izredno težke. Število vjetnikov se je zvišalo na več kot 10.000. Sovražni letalci so Trst danes zjutraj že tretjič bombardirali v teku 48 ur. Letalski napad je zahteval več človeških žrtev. Več privatnih poslopij je poškodovanih.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 30. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Bojno delovanje na Flandrskem se je omejevalo tudi včeraj na močan ogenj v odsekih severovzhodno in vzhodno od Yperna. Zarana zjutraj so uprizorili Angleži močan sunek severovzhodno od Wiltjeja, ki pa se je izjalovil zanje s težkimi izgubami.

Armada skupina nemškega cesarjeviča:

Ob Chemin des Dames se je izjalovilo več poizvedovalnih sunkov Francozov južnovzhodno od Cernyja. Pred Verdonom je postal na večer artiljerijski boj močnejši. Razen poizvedovalnih bojev nobenega infanterijskega delovanja.

Armada skupina vojvode Albrehta Virtemberskega.

Na francoski ogenj proti Thiaucourt smo odgovarjali s krepkim obstreljevanjem Noviant aux Prèja.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Pri Dünaburgu in Smorgonu je močno oživilo bojno delovanje. Tudi južnozpadno Lucka, pri Tarnopolu in ob Zbruču je bila ruska artiljerija živahnejša kakor navadno.

Armada fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

Južno od Turgul Oene smo zavržili rumunske napade proti našim črtam.

Armada fronta generalfeldmaršala von Mackensena.

Bojni uspeh 28. avgusta v gorah severnozpadno Focanija smo razširili. Krepak sunek preizkušenih napadalnih čet je iztirjal vstrajno se branečega nasprotnika iz Irestija in ga potiska čez višine severno vasi proti dolini Susite. Polk Šlezijcev in Saksoncev se je posebno odlikoval. Dobil je 300 vjetnikov, mnogo strojníc in več vpreg. Močni razbremenilni napadi, ki jih je napravil nasprotnik brez ozira na izgube proti našim zavojevanim črtam severovzhodno in severno Muncela, so ostali brezuspešni in brez vpliva na napadalno gibanje zapadno Susite. Ob Seretu in dolni Donavi narašča bojno delovanje.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Povišano bojno delovanje vstraja, zlasti sev. zap. Dojranskega jezera. Pri Humi in Alčak Malem so izvršili Bulgari uspešne poizvedbe in odpeljali več francoskih straž. Nekaj napadajočih sovražnih polkov je bilo pregnanih z ognjem.

Prvi generalni kvartirni mojster v. L u d e n d o r f f.

Najbolj zanimiv in najboljši slov ilustrirani tednik so:

TEDENSKÉ SLIKE

ki priobčujejo vsak teden **mnogo zanimivih slik z bojišč** in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman**, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. „TEDENSKÉ SLIKE“ so nepolitičen in nestrankski ilustrirani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKÉ SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKÉ SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKÉ SLIKE“ stanejo četrt leta K 3'80 pol leta K 7'50 in celo leto 15.— K. Naročite si „TEDENSKÉ SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo vam 1 številko „TEDENSKÉ SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravištvu lista „TEDENSKÉ SLIKE“

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10/1.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji.

Lastna posestva, valjčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa
še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
na Starem trgu št. 11.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1'80, za dame K 1'50, za otroke K 1'20. Zaradi drage poštne priporočila se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.